

Online doe-boek over veiligheid

GIDS VOOR LEERKRACHTEN

OVERZICHT

Bedankt voor het gebruiken van deze online klassikale oefeningen over veiligheid!

In deze handleiding staan de instructies en middelen voor het maken van deze online oefeningen over veiligheid in klassikaal verband met kinderen van 9-12 jaar oud. Het doel van de activiteiten is om leerlingen en leerkrachten te inspireren om gesprekken te voeren over online veiligheidskwesties en hoe ermee om te gaan.

Pas deze activiteiten gerust aan de behoeften van de kinderen waarmee u werkt aan.

Als u dat wenst, nodigen we u uit om via het formulier voor opmerkingen voor leerkrachten aan het einde van de handleiding opmerkingen te maken over de oefeningen.

We hopen dat u veel plezier beleeft aan het gebruik van dit materiaal!

INHOUD

OVERZICHT	2
OEFENINGEN IN ÉÉN OOGOPSLAG	4
KEN JE RECHTEN – INSTRUCTIES	5
• INLEIDING	5
• OEFENING 1: RECHTEN VERSUS WENSEN	5
• OEFENING 2: TOP 3	6
KEN JE RECHTEN – OPLOSSINGEN	7
• OEFENING 1: RECHTEN VERSUS WENSEN	7
• OEFENING 2: TOP 3	8
PRIVÉDETECTIVE – INSTRUCTIES	9
• INLEIDING	9
• OEFENING 3: DELEN	9
• OEFENING 4: ADVIES	10
PRIVÉDETECTIVE – OPLOSSINGEN	11
• OEFENING 3: DELEN	11
• OEFENING 4: ADVIES	11
WAARHEID OF LEUGEN? – INSTRUCTIES	12
• INLEIDING	12
• OEFENING 5: VERTROUWEN	12
WAARHEID OF LEUGEN? – OPLOSSINGEN	13
• OEFENING 5: VERTROUWEN	13
WEES AARDIG – INSTRUCTIES	14
• INLEIDING	14
• OEFENING 6: BERICHTEN	14
• OEFENING 7: GEBLOKKEERD	15

WEES AARDIG – OPLOSSINGEN	16
• OEFENING 6: BERICHTEN	16
• OEFENING 7: GEBLOKKEERD	16
HULP! – INSTRUCTIES	17
• INLEIDING	17
• OEFENING 8: REACTIE	17
• OEFENING 9: ONDERSTEUNING	18
HULP! – OPLOSSINGEN	19
• OEFENING 8: REACTIE	19
• OEFENING 9: ONDERSTEUNING	20
GEVAAR? – INSTRUCTIES	21
• INLEIDING	21
• OEFENING 10: WAARSCHUWING	21
• OEFENING 11: BESCHERMING	22
GEVAAR? – OPLOSSINGEN	23
• OEFENING 10: WAARSCHUWING	23
• OEFENING 11: BESCHERMING	23
ANTIVIRUS – INSTRUCTIES	25
• INLEIDING	25
• OEFENING 12: AFWEERSYSTEMEN	25
ANTIVIRUS – OPLOSSINGEN	26
• OEFENING 12: AFWEERSYSTEMEN	26
FEEDBACK VAN DE LEERKRACHT	27
• NAAM VAN DE ACTIVITEIT	27
• WAARNEMINGEN	27

OEFENINGEN IN ÉÉN OOGOPSLAG

MODULE	OEFENINGEN	THEMA	MATERIALEN	TIJD
Ken Je Rechten	Rechten versus Wensen Top 3	<ul style="list-style-type: none">• Rechten van kinderen en digitale technologie	<ul style="list-style-type: none">• Kopieën van het werkboek• Kindvriendelijk VNKinderrechtenverdrag (in werkboek)• pennen en potloden	1 uur
Privédetective	Delen van Advies	<ul style="list-style-type: none">• Online privacy• Het delen van persoonlijke informatie	<ul style="list-style-type: none">• kopieën van het werkboek• pennen en potloden	1 uur en 15 min
Waarheid of Leugen?	Vertrouwen	<ul style="list-style-type: none">• Betrouwbare bronnen online identificeren	<ul style="list-style-type: none">• kopieën van het werkboek• screenshots van websites (in werkboek)• pennen en potloden	40 min
Wees aardig	Geblokkeerde berichten	<ul style="list-style-type: none">• Goed gedrag online• Blokkeren van ongepast gedrag	<ul style="list-style-type: none">• kopieën van het werkboek• pennen en potloden	1 uur en 15 min
Help!	Reactieondersteuning	<ul style="list-style-type: none">• Reageren op cyberpesten• Ondersteuning bij het omgaan met online risico's	<ul style="list-style-type: none">• kopieën van het werkboek• pennen en potloden	1 uur en 15 min
Gevaar	Waarschuwing Bescherming	<ul style="list-style-type: none">• Online risico's en gevaren	<ul style="list-style-type: none">• kopieën van het werkboek• pennen en potloden, scharen en lijm	1 uur en 30 min
Antivirus	Afweersystemen	<ul style="list-style-type: none">• Bescherming van computers/mobiele apparaten tegen virussen	<ul style="list-style-type: none">• kopieën van het werkboek• pennen en potloden	30 min

KEN JE RECHTEN – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 1 UUR

DOELEN: Aan het einde van deze activiteit zullen de kinderen in staat zijn om:

- Onderscheid te maken tussen rechten en wensen
- na te denken over hun rechten met betrekking tot de digitale omgeving.
- rechten te identificeren die worden beïnvloed door digitale technologie.

INLEIDING

TIJD: 5 MINUTEN

Introduceer het Verdrag inzake de Rechten van het Kind aan de groep. Leg een beetje uit over de geschiedenis van het VN-Kinderrechtenverdrag, waarom rechten belangrijk zijn en hoe digitale technologie de rechten van kinderen kan beïnvloeden.

OEFENING 1: RECHTEN VERSUS WENSEN

TIJD: 20 MINUTEN

TYPE: INDIVIDUEEL

WERKBLAD: RECHTEN VERSUS WENSEN

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Instructies (15 minuten)

Vraag de kinderen om:

- Hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;.
- naar de afbeeldingen te kijken en de tekst onder elke afbeelding te lezen.
- onder elke afbeelding op te schrijven of ze denken dat het een recht of een wens is.

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Wat is het verschil tussen een recht en een wens?
- Is het gebruik van digitale technologie een recht of een wens?
- Kun je ten minste twee rechten bedenken die je online hebt?

OEFENING 2: TOP 3

TIJD: 35 MINUTEN

TYPE: INDIVIDUEEL

WERKBLAD: TOP 3

MATERIALEN: KINDVRIENDELIJKE VNKINDERRECHTENVERKLARING,

PENNEN/POTLODEN

Instructies (25 minuten)

Vraag de kinderen om:

- un naam bovenaan hun werkbladen te schrijven
- de lijst met rechten in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind te lezen.
- op te schrijven welke drie rechten zij het belangrijkste vinden in het digitale tijdperk.

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Welke rechten vind je het belangrijkste in een wereld met veel digitale technologie?
- Op welke rechten heeft digitale technologie de meeste invloed?

KEN JE RECHTEN – OPLOSSINGEN

OEFENING 1: RECHTEN VERSUS WENSEN

Rechten:

- Bescherming tegen discriminatie, artikel 2: Alle kinderen hebben de rechten zoals uiteengezet in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties, ongeacht hun ras, geslacht, taal, religie, etniciteit of handicap.
- Onderwijs, artikelen 28 en 29: Ieder kind heeft recht op onderwijs, en het moet bijdragen aan de ontwikkeling van de persoonlijkheid, talenten en mentale en fysieke vermogens van ieder kind.
- Spelen, artikel 31: Ieder kind heeft het recht om te ontspannen, te spelen en deel te nemen aan culturele en artistieke activiteiten
- Een fatsoenlijk onderkomen, artikel 27: Ieder kind heeft recht op een fatsoenlijke levensstandaard om hem of haar in staat te stellen te groeien en zich te ontwikkelen.
- Vrijheid om je eigen cultuur, taal en overtuigingen te beoefenen, artikel 30: Een kind uit een minderheidsgroep heeft het recht om te genieten van zijn of haar cultuur, religie en taal.
- Het gebruik van een laptop om naar informatie te zoeken**, artikel 13: Ieder kind heeft het recht om informatie op te zoeken en zijn of haar ideeën te uiten.
- Schone lucht, artikel 24: Ieder kind heeft recht op de best mogelijke gezondheid en gezondheidszorg, inclusief voedszaam voedsel, schoon water en een schone omgeving.
- Voedszaam voedsel, artikel 24: Ieder kind heeft recht op de best mogelijke gezondheid en gezondheidszorg, inclusief voedszaam voedsel, schoon water en een schone omgeving.
- Bescherming tegen misbruik en verwaarlozing, Artikel 19: De staat moet er alles aan doen om kinderen te beschermen tegen geweld, misbruik, verwaarlozing, slechte behandeling of uitbuiting.
- Televisie kijken om te ontspannen**, artikel 31: Ieder kind heeft het recht om zich te ontspannen, om te spelen en deel te nemen aan culturele en artistieke activiteiten.
- Medische zorg wanneer je het nodig hebt, artikel 24 en 25: Ieder kind heeft recht op de best mogelijke gezondheid en gezondheidszorg, en kinderen die niet thuis wonen hebben recht op regelmatige beoordelingen van hun behandeling.
- De gelegenheid om je mening te uiten en gehoord te worden, artikel 12: Ieder kind heeft het recht om zijn of haar mening te uiten over zaken die hem of haar aangaan, en dat die mening in overweging wordt genomen.

Wensen:

- Je eigen slaapkamer - Hoewel alle kinderen recht hebben op een passende levensstandaard, omvat het Verdrag inzake de Rechten van het Kind niet dat een kind zijn of haar eigen slaapkamer heeft als een recht. Veel kinderen delen slaapkamers met hun broers, zussen, ouders of andere familieleden. Zolang die slaapkamer veilig en schoon is en hen in staat stelt om te groeien en zich te ontwikkelen, wordt deze als geschikt beschouwd.
- Fastfood - Hoewel veel kinderen graag fastfood eten, wordt het vaak niet als voedzaam beschouwd en valt het niet onder het recht op gezondheid (artikel 24).
- Geld om uit te geven zoals je wilt - Kinderen en gezinnen moeten genoeg geld hebben om in hun basisbehoeften te voorzien, maar geld om uit te geven aan wat je maar wilt is een wens, geen recht.
- Vakantiereizen - Hoewel kinderen het recht hebben om zich te ontspannen en om te spelen (artikel 31), worden vakantiereizen niet beschouwd als een basisbehoefte en zijn daarom geen recht.
- De laatste mode - Kinderen hebben recht op kleding volgens artikel 27 (het recht op een toereikende levensstandaard). Maar ondanks dit worden modieuze kleren niet beschouwd als een basisbehoefte en zijn daarom een wens in plaats van een recht.

Recht of Wens:

Berichten sturen via een mobiele telefoon** - Dit hangt af van het doel van het sturen van berichten. De persoon kan berichten sturen om zijn of haar rechten uit te oefenen, zoals het verkrijgen van informatie of het uiten van zijn of haar mening. Als hij of zij echter berichten stuurt voor andere doeleinden, zoals het pesten van andere mensen, wordt dit niet als een recht beschouwd.

**Hoewel het bezitten of gebruiken van digitale technologie zelf niet als een 'recht' wordt beschouwd, gebruiken kinderen en jongeren deze apparaten steeds vaker om hun rechten uit te oefenen. Ze kunnen het bijvoorbeeld gebruiken om onderwijs te volgen, informatie op te zoeken, zich te ontspannen en te spelen of hun standpunten te uiten. Digitale technologieën kunnen daarom worden beschouwd als een manier voor kinderen om hun rechten te benutten.

OEFENING 2: TOP 3

Bij deze activiteit zijn er geen juiste antwoorden. Kinderen moeten nadenken over welke dingen ze denken online te mogen doen (bijvoorbeeld hun mening uiten, of deelnemen aan educatieve activiteiten) en waar ze online tegen beschermd moeten worden (bijvoorbeeld inbreuken op privacy, misbruik, discriminatie, enz.).

PRIVÉDETECTIVE – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 1 UUR EN 15 MINUTEN.

DOELEN: Aan het einde van deze activiteit zullen kinderen:

- bewustzijn ontwikkelen over online privacykwesties;
- beslissen welke persoonlijke informatie veilig is om te delen, en met wie;
- enkele van de gevolgen begrijpen van het online delen van persoonlijke informatie.

INTRODUCTIE

TIJD: 5 MINUTEN

Houd een korte discussie over wat privacy betekent voor de groep en leg enkele problemen met online privacy uit.

EFENING 3: DELEN

TIJD: 30 MINUTEN

TYPE: INDIVIDUEEL

Instructies (20 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven.
- te omcirkelen wie volgens jou je informatie kan zien - socialemediaberichten, persoonlijke informatie, locatie, online zoekgeschiedenis
- Indien er iemand ontbreekt, het dan in de daarvoor bestemde ruimte op te schrijven

WERKBLAD: DELEN

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Discussievraag ten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Wie kan zien wat je online zegt, doet en plaatst?
- Alleen je vrienden of ook vreemden?
- Gebruik je online privacy-instellingen om te bepalen wie je informatie ziet?
- Weet jij wie de informatie ziet die je geeft wanneer je je aanmeldt bij een website?

EFENING 4: ADVIES

TIJD: 40 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Instructies (30 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven.
- de dingen te lezen die andere jongeren over hun online veiligheid en privacy hebben gezegd
- in de vakjes op te schrijven of ze het eens zijn met deze uitspraken, en waarom wel of niet.
- de sterren in te kleuren om aan te geven in hoeverre je het eens bent met deze uitspraak. 1 ster betekent niet veel, en 4 sterren betekent veel

WERKBLAD: ADVIES

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Discussievragen (10 minuten)

oud na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun

antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Is het veilig om persoonlijke dingen over jezelf online te delen zoals je volledige naam, adres, telefoonnummer of foto's?
- Bij wie zou je navragen of het veilig is om deze dingen te delen?

PRIVÉDETECTIVE – OPLOSSINGEN

OEFENING 3: DELEN

Bij deze activiteit moeten kinderen na gaan denken of elk van de soorten gegevens als gevoelig kan worden beschouwd en wat deze informatie mogelijk over ons of onze identiteit laat zien. Herinner hen eraan dat zodra informatie online is gedeeld, het moeilijk kan zijn om deze te veranderen of te verwijderen.

Moedig de kinderen aan om voor elke persoon waarmee ze hun informatie kunnen delen, na te denken over hoe elke persoon die informatie zou kunnen gebruiken en wat hij of zij ermee zou kunnen doen. In het bijzonder moeten kinderen er goed over nadenken of vreemden, technologiebedrijven, overheden en bedrijven toegang zouden moeten hebben tot de soorten gegevens die hier worden opgenoemd.

OEFENING 4: ADVIES

“Ik heb al mijn privacy- en beveiligingsinstellingen ingesteld, dus ik maak me niet echt zorgen over mijn gegevens.”

Weten hoe je privacy- en beveiligingsinstellingen instelt is een belangrijke vaardigheid op het gebied van digitale geletterdheid. Deze instellingen zijn echter niet altijd 100% effectief in het beschermen van gegevens, dus kinderen moeten niet alleen hierop vertrouwen om beschermd te blijven. Moedig kinderen aan om na te denken over of gegevens op andere manieren toegankelijk kunnen zijn (bijvoorbeeld voor bedrijven, of via websites waar ze zich aanmelden), en hoe die gegevens zouden kunnen worden gebruikt (bijvoorbeeld voor reclame).

“Ik maak me echt zorgen over hackers die inbreken in gegevensopslagsystemen en mijn gegevens gebruiken.”

Soms krijgen hackers toegang tot gegevensopslagsystemen en kunnen ze persoonlijke informatie die daar is opgeslagen openbaarmaken. Hoewel de kans dat dit jou overkomt relatief klein kan zijn, is het belangrijk om te weten dat alle informatie die je online met websites of bedrijven deelt, mogelijk niet altijd veilig blijft.

“Ik vind het niet erg om mijn echte naam en adres te delen wanneer ik me aanmeld op een website. Ze kunnen er toch niets mee doen.”

Namen en adressen zijn gevoelige persoonlijke informatie. We weten niet altijd hoe websites onze persoonlijke informatie zullen gebruiken of met wie ze deze zullen delen. Het is belangrijk om de algemene voorwaarden te lezen om erachter te komen wat het gegevensbeleid van die website is. De kans bestaat ook dat de beveiliging van de website kan worden geschonden en dat je persoonlijke informatie openbaar wordt gemaakt.

WAARHEID OF LEUGEN? – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 40 MIN

DOELEN: Tegen het einde van deze activiteit zullen de kinderen:

- zich ervan bewust zijn dat niet alle online informatie betrouwbaar is
- iets begrijpen van manieren om te controleren of online informatie echt of vals is.

INLEIDING

TIJD: 5 MINUTEN

Niet alles wat je online leest is betrouwbaar. Denk in deze activiteit na over hoe we weten of we informatie van verschillende websites kunnen vertrouwen. Zijn er dingen waar je naar kunt kijken die je vertellen of informatie of een website betrouwbaar is of niet?

OEFENING 5: VERTROUWEN

TIJD: 35 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Instructies (25 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven
- de schermafbeeldingen van de vier websites te bekijken en te bespreken in je groep of je denkt dat informatie van deze site betrouwbaar is
- in de tabel op te schrijven wat voor soort website het is (het kan een universiteits- of nieuwswebsite zijn, of voor vermaak)
- ernaast op te schrijven of je denkt dat de website betrouwbaar is, en waarom wel of waarom niet

WERKBLAD: VERTROUWEN

MATERIALEN: COPIEËN VAN DE WEBSITE, PENNEN/POTLODEN

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Als je dacht dat informatie van sommige van deze websites betrouwbaar was, hoe wist je dat dan? Wat vertelde je dat je het kon vertrouwen?
- Als je dacht dat de informatie niet betrouwbaar was, hoe wist je dat dan?
- Hoe kun je controleren of informatie die je online vindt waar of niet waar is?

WAARHEID OF LEUGEN? – OPLOSSINGEN

OEFENING 5: VERTROUWEN

Het is hier belangrijk om kinderen aan te moedigen kritisch na te denken over de websites die ze online zien en om te begrijpen dat niet alle inhoud op internet is wat het zegt dat het is - zelfs als er een officieel logo bij staat.

UNICEF: Dit is de website van een wereldwijde organisatie (UNICEF).

Deze website lijkt betrouwbaar omdat er een officieel logo bij staat en de organisatie bekend kan zijn bij sommige kinderen. De koppen zoals 'Doneren', 'Oproepen', 'Ons Werk', enz. zijn kenmerkend voor een liefdadigheidsorganisatie.

Wikipedia: Dit is de website van een online encyclopedie. Wikipedia staat erom bekend een open bron te zijn en gebruikers toe te staan aanmeldgegevens te bewerken.

Veel mensen rekenen en vertrouwen op de informatie die op Wikipedia wordt verstrekt. Omdat het echter een open bron is en gebruikers aanmeldgegevens kunnen schrijven en bewerken, is het de moeite waard kritisch te zijn over de informatie die je op deze website leest.

The Betoota Advocate: Dit is een satirische nieuwssite.

Deze website geeft geen betrouwbare informatie door, omdat het de bedoeling heeft om vermakelijk te zijn. De kop "Man die natte bladeren verzamelt, krijgt eindelijk een zwembad" is bedoeld om grappig te zijn en suggereert dat deze website geen serieuze nieuwssite is.

WebMD: Dit is een website voor gezondheidsinformatie.

Deze website lijkt betrouwbaar omdat het een populaire gezondheidssite is. Informatie van deze websites is echter niet altijd betrouwbaar en het wordt niet aanbevolen dat gebruikers de informatie gebruiken om hun eigen gezondheidsproblemen vast te stellen.

WEES AARDIG – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 1 UUR 15 MINUTEN

DOELEN: Aan het einde van deze activiteit zullen de kinderen:

- zich bewust worden van goed gedrag online
- begrijpen wanneer het passend kan zijn om slecht gedrag online te blokkeren

INTRODUCTIE

TIJD: 5 MINUTEN

Vraag de groep om voorbeelden van hoe we andere mensen zouden moeten behandelen. Behandelen mensen elkaar soms slecht online? Wat doe jij als iemand online iets slechts tegen je zegt of doet?

OEFENING 6: BERICHTEN

TIJD: 30 MINUTEN

TYPE: INDIVIDUEEL

WERKBLAD: BERICHTEN

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Instructies (25 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven
- in de ruimte die is aangegeven een sms-bericht aan een vriend te schrijven waarin ze vertellen hoe jongeren elkaar online zouden moeten behandelen
- na te denken over enkele manieren waarop ze zich zouden moeten gedragen en enkele dingen die ze nooit tegen elkaar zouden moeten doen.

Discussievragen (5 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Hoe zouden jongeren elkaar online moeten behandelen?
- Moeten we mensen online hetzelfde behandelen als offline? Of zijn er verschillen?
- Betekent anoniem zijn of het niet kennen van de mensen waarmee we online praten soms dat we ons online anders gedragen tegenover anderen?

OEFFENING 7: GEBLOKKEERD

TIJD: 40 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Instructies (30 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;
- elk van de verhalen over wat deze mensen online deden te lezen. Zou je deze mensen blokkeren?
- de hangsloten onder de verhalen te omcirkelen als je die persoon zou blokkeren;
- de cirkel leeg laten als je die persoon niet zou blokkeren;
- eronder op te schrijven waarom je ervoor zou kiezen om ze te blokkeren, of waarom niet

WERKBLAD: GEBLOKKEERD

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Heb je ooit iemand online geblokkeerd? Zo ja, waarom heb je hem of haar geblokkeerd?
- Als je niet wist of je iemand moest blokkeren of niet, aan wie zou je het dan vragen?
- Wanneer is het een goed idee om iemand te blokkeren? Kun je andere situaties of dingen bedenken die je zou doen besluiten om iemand te blokkeren?

WEES AARDIG – OPLOSSINGEN

OEFFENING 6: BERICHTEN

Er zijn geen juiste antwoorden voor deze activiteit. Moedig kinderen aan om na te denken over hoe we elkaar offline zouden moeten behandelen en of dezelfde regels ook van toepassing zijn op internet. Vraag hen na te denken over welke soorten gedrag acceptabel zijn en hoe ze zelf behandeld zouden willen worden. Enkele voorbeelden kunnen zijn respect tonen voor de meningen van anderen, het vermijden van discriminerend of beledigend taalgebruik en anderen niet pesten

OEFFENING 7: GEBLOKKEERD

Je klasgenoot:

Het blokkeren van deze persoon zal voorkomen dat hij of zij gemene berichten naar je stuurt. Je zou ook kunnen overwegen om met een leerkracht of ouder te praten over wat er offline is gebeurd, aangezien hij of zij je wellicht kan helpen het probleem op te lossen, of om het te melden bij de socialemedia-website.

Je beste vriend(in):

Je beste vriend(in) heeft mogelijk niet bewust geprobeerd je gevoelens te kwetsen, vooral als dit de eerste keer is dat hij of zij iets onaardigs over je heeft gezegd online. In plaats van hem of haar te blokkeren, zou je online een privégesprek met hem of haar kunnen hebben of met hem of haar persoonlijk kunnen praten over welk gevoel het je geeft.

Een vreemde:

Het accepteren van vriendschapsverzoeken van vreemden kan gevaarlijk zijn. Voordat je hun verzoek accepteert, moet je controleren of je hen kent. Zo niet, dan zou je hen moeten blokkeren.

Je moeder:

Je moeder wil het beste voor je. In plaats van haar te blokkeren, probeer dan een gesprek met haar te hebben, breng tot uitdrukking dat je je niet comfortabel voelt bij het plaatsen van je babyfoto's online en vraag haar om ze te verwijderen.

Iemand met wie je hebt gechat:

Ongepaste verzoeken om foto's moeten met voorzichtigheid worden behandeld, vooral als het verzoek van iemand komt die je niet erg goed kent of vertrouwt. Als je de persoon niet kent, zou je hem of haar moeten blokkeren. Als je hem of haar wel kent, zou je hem of haar kunnen vertellen dat je je ongemakkelijk voelt en dit soort foto's niet wilt delen. Het wordt aanbevolen dat kinderen hulp zoeken bij een vertrouwde volwassene om hen te helpen de situatie aan te pakken.

Iemand van je school:

Als de persoon iemand is die je kent en vertrouwt, kun je hem of haar vertellen dat je niet wilt dat hij of zij je gewelddadige video's stuurt. Als hij of zij je de video heeft gestuurd om je te intimideren, bang te maken of te pesten, zou je hem of haar moeten blokkeren.

HULP! – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 1 UUR 15 MINUTEN

DOELEN: Aan het einde van deze activiteit zullen de kinderen:

- nadenken over hoe verschillende mensen zouden moeten reageren op cyberpesten;
- mensen en organisaties identificeren die hulp kunnen bieden als er online iets vervelends gebeurt

INLEIDING

TIJD: 5 MINUTEN

Soms zien we misschien dat andere mensen online worden gepest. Soms kunnen er zelfs vervelende dingen met ons gebeuren wanneer we online zijn. Hoe zouden we op deze situaties reageren? Zijn er mensen of plaatsen waar we hulp kunnen zoeken als er iets vervelends gebeurt?

OEFENING 8: REACTIE

TIJD: 40 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Instructies (30 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;
- zich voor te stellen dat iemand online wordt gepest. Bespreek in je groep hoe je zou reageren als je online werd gepest, of als je zag dat iemand anders online werd gepest;
- in elk van de vakjes op te schrijven wat die mensen zouden moeten doen om met de situatie om te gaan.

LURAÑA LAPHI: JAYSA

YÄNAKA: PUNTAWULAMPI LAPISAMPI

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Ben je ooit online gepest? Of heb je ooit gezien dat iemand anders online werd gepest? Wat heb je eraan gedaan?
- Hebben verschillende mensen verschillende verantwoordelijkheden om het pesten te stoppen?

OEFENING 9: ONDERSTEUNING

TIJD: 30 MINUTEN

TYPE: INDIVIDUEEL

Instructies (20 minuten)

Vraag de kinderen:

- om hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;
- als er iets vervelends gebeurt wanneer je online bent, naar wie kun je dan gaan voor hulp?
- om aan de linkerkant de namen op te schrijven van mensen die je kent en naar wie je kunt gaan als er iets online misgaat. Schrijf ook op hoe die persoon je kan helpen;
- om aan de rechterkant over alle websites of organisaties na te denken en op te schrijven waarvan je weet dat je er hulp van kunt krijgen. Hoe kunnen ze je helpen?
- Het is niet erg als je niet op iets kunt komen! Schrijf gewoon op dat je het niet weet.

WERKBLAD: ONDERSTEUNING

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Als er online iets gebeurt dat je van streek maakt of waar je je zorgen over maakt, aan wie kun je dan om hulp vragen?
- Als je iets onbeleefds of engs online ziet, met wie kun je er dan over praten?

HULP! – OPLOSSINGEN

OEFENING 8: REACTIE

De persoon die gepest wordt:

De persoon die gepest wordt kan de volgende dingen doen om met de pester om te gaan:

- het aan een vertrouwde volwassene, zoals een ouder of leerkracht, vertellen;
- stoppen met reageren op berichten;
- de persoon blokkeren;
- de persoon rapporteren via de meldingsmechanismen van de sociale media, of bij andere cybersafety-organisaties, zoals commissies;
- screenshots maken van de berichten als bewijs;
- contact opnemen met een hulplijn voor ondersteuning

Vrienden:

Vrienden hebben de verantwoordelijkheid om hun vrienden te ondersteunen. Enkele manieren waarop ze kunnen helpen zijn onder andere:

- vragen of hun vriend(in) oké is en of ze hulp nodig hebben;
- helpen bij het blokkeren, verwijderen of melden van de pester bij het socialemedia- platform of een ander meldingsmechanisme;
- de pester vragen te stoppen en laten weten dat het niet oké is;
- helpen met het maken van screenshots van de berichten;
- hulp zoeken bij een vertrouwde volwassene of het geven van de contactgegevens van een hulplijn aan de vriend

Andere omstanders:

Omstanders hebben een belangrijke rol bij het mogelijk maken - of voorkomen - van online pestgedrag. Enkele manieren waarop ze kunnen helpen zijn onder andere:

- woorden van steun plaatsen voor de persoon die gepest wordt;
- de pester vragen te stoppen en laten weten dat pesten niet oké is;
- het pesten melden bij socialemediaplatform;
- helpen met het maken van screenshots van de berichten.

OEFENING 9: ONDERSTEUNING

Bij wie kun je terecht voor hulp als er iets online misgaat? Wat kunnen deze mensen doen om je te helpen?

Kinderen hebben verschillende mensen in hun leven die ze vertrouwen en waar ze zich prettig bij voelen om hulp te vragen als ze die nodig hebben. Enkele voorbeelden van mensen bij wie ze terecht kunnen zijn ouders, leerkrachten, schooldirecteuren, vrienden en familieleden.

Afhankelijk van de persoon kan hij of zij hen helpen door naar hun probleem te luisteren, een geschikte plaats te vinden om het probleem te melden, advies te geven, te helpen bij het blokkeren of instellen van privacy-/beveiligingsinstellingen, of door offline in te grijpen.

Naar welke websites of organisaties kun je gaan voor hulp? Wat kunnen zij doen?

Veel landen hebben websites en organisaties waar kinderen een probleem kunnen melden. Socialemediaplatforms en andere websites hebben meestal een functie waarmee gebruikers beledigend of grof gedrag anoniem kunnen melden. Ze kunnen helpen bij het verwijderen van inhoud van hun websites of daders blokkeren.

Cyberveiligheidscommissies, lokale hulplijnen, jeugdondersteunende diensten of de politie kunnen ook hulp bieden, waaronder het bieden van online meldingsmechanismen, mentale of emotionele ondersteuning, begeleiding en advies over het aanpakken van de kwestie of het onderzoeken van cybercriminaliteit.

GEVAAR? – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 1 UUR 30 MINUTEN

DOELEN: Aan het einde van deze activiteit zullen de kinderen:

- Enkele van de risico's van online zijn begrijpen;
- Identificeren bij wie ze om hulp kunnen vragen als er iets met hen online gebeurt
- Nadenken over hoe ze zichzelf online kunnen beschermen

INLEIDING

TIJD: 5 MINUTEN

Sommige dingen die we online doen zijn veilig, maar soms kan er iets gebeuren, of kunnen we iets doen, wat onveilig is voor ons. Vraag de groep om enkele voorbeelden te geven van dingen die veilig zijn op internet, en dingen die onveilig zijn op internet.

OEFENING 10: WAARSCHUWING

TIJD: 35 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Instructies (25 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;
- de zinnen op het eerste werkblad te lezen, uit te knippen en op de waarschuwingsschaal te plakken. Plak de dingen die je erg veilig vindt aan de linkerkant en de dingen die je erg onveilig vindt aan de rechterkant.
- Je kunt alles toevoegen wat in jullie discussie aan het begin ontbreekt of waarvan je denkt dat dat er bij zou moeten staan. Schrijf deze op de schaal op basis van hoe veilig of onveilig je denkt dat ze zijn.

ERKBLAD: WAARSCHUWING

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN, SCHAAR, LIJM

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Zijn de dingen die jij online veilig vindt dezelfde dingen die je ouders veilig vinden?
- Denken je ouders of andere volwassenen dat sommige dingen onveilig zijn waarvan jij denkt dat ze veilig zijn?
- Is het veilig om iemand persoonlijk te ontmoeten die je online hebt ontmoet?

OEFENING 11: BESCHERMING

IJD: 50 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

WERKBLAD: BESCHERMING

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Instructies (40 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;
- de verhalen over de kinderen en wat er met hen online gebeurt te lezen;
- voor elk van de verhalen hun antwoorden op de vragen op te schrijven;
Wat gebeurt er met de jonge persoon in dit verhaal?
Naar wie zou hij of zij kunnen gaan voor hulp of om erover te kunnen praten?
Denk je dat je deze situatie aankunt als het jou zou overkomen? Hoe kun je jezelf beschermen tegen zoiets dat jou kan overkomen?

Discussievragen (10 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Als je besluit iemand die je online hebt ontmoet persoonlijk te ontmoeten, wat kun je dan doen om jezelf veilig te houden?
- Als iemand online met je wil praten over grove dingen, of je vraagt om foto's van jezelf te sturen, wat moet je dan doen?
- Met wie kun je praten of om hulp vragen als er iets met je online gebeurt waardoor je je ongemakkelijk of onveilig voelt?

GEVAAR? – OPLOSSINGEN

OEFENING 10: WAARSCHUWING

Deze activiteit is bedoeld om de beleving van kinderen over online risico's te verzamelen om gesprekken op gang te brengen. Er zijn veel mogelijke antwoorden, maar hieronder volgen enkele suggesties:

VEILIG:

- chatten met vrienden en familie;
- Google gebruiken voor schoolwerk;
- een bericht delen op sociale media (zolang er geen persoonlijke informatie of ongepaste afbeeldingen in staan);
- muziek, video's of andere digitale inhoud maken.

ONVEILIG:

- delen van gevoelige persoonlijke informatie (waaronder thuisadres, school, enz.);
- chatten met een vreemde;
- vriendschapsverzoeken accepteren van iemand die je niet kent;
- afspreken met iemand die je online hebt ontmoet in het echte leven

OEFENING 11: BESCHERMING

Voorgestelde reacties voor elk scenario zijn onder meer:

Jamila:

1. Jamila wordt online gepest.
2. Ze moet het vertellen aan een vertrouwde volwassene of vriend(in), of contact opnemen met een hulplijn.
3. n.v.t.
4. De persoon blokkeren of rapporteren; stoppen met het beantwoorden van berichten; screenshots van berichten maken.

Gino:

1. Gino is verslaafd aan spelletjes.
2. Hij kan met zijn ouders, vrienden of een andere vertrouwde volwassene praten of contact opnemen met een hulplijn.
3. n.v.t.
4. Stel dagelijkse tijdslimieten in voor het spelen van spelletjes; hou apparaten uit de slaapkamer; besteed tijd aan andere activiteiten, zoals sporten of tijd doorbrengen met vrienden.

Zahra:

1. Zahra praat online met een vreemde die haar in het echt wil ontmoeten. Dit kan leiden tot ontvoering of ander geweld.
2. Ze kan met haar ouders of vrienden praten of contact opnemen met een hulplijn voor ondersteuning.
3. n.v.t
4. Accepteer geen vriendschapsverzoeken van vreemden; praat met een volwassene voordat je besluit iemand in het echt te ontmoeten.

Max:

1. De moeder van Max deelde zonder zijn toestemming een foto van hem, die door anderen kan worden gebruikt om hem te pesten, hem in verlegenheid te brengen of mogelijk invloed te hebben op zijn toekomst.
2. Max moet met zijn moeder praten en haar vragen de foto's te verwijderen.
3. n.v.t.
4. Zorg ervoor dat jij en anderen toestemming hebben gevraagd voordat je een foto online plaatst; deel geen persoonlijke informatie of gevoelige afbeeldingen online.

ANTI-VIRUS – INSTRUCTIES

TOTALE TIJD: 30 MINUTEN

INLEIDING

TIJD: 5 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Vraag de groep of ze ooit een virus op hun computer of telefoon hebben gehad. Hoe heeft je computer het virus gekregen? Wat gebeurde er met je computer toen het virus erop kwam?

DOELEN: Aan het einde van deze activiteit zullen de kinderen:

- enkele dingen begrijpen die ze kunnen doen om hun computer of apparaat veilig te houden tegen virussen.

OEFENING 12: AFWEERSYSTEMEN

TIJD: 25 MINUTEN

TYPE: KLEINE GROEPEN

Instructies (20 minuten)

Vraag de kinderen om:

- hun naam bovenaan hun werkbladen te schrijven;
- maximaal vijf dingen op te schrijven die je kunt doen om je computer te beschermen tegen virussen;
- een vinkje te zetten bij de dingen waarvan je zelf weet hoe je ze moet doen;
- het lachende gezicht te kleuren dat aangeeft hoe goed je denkt dat dit werkt om virussen tegen te houden:

Lachend gezicht - werkt erg goed

Neutraal gezicht - weet niet zeker hoe goed het werkt

Verdrietig gezicht - werkt niet goed

WERKBLAD: SCHILDEN

MATERIALEN: PENNEN/POTLODEN

Discussievragen (5 minuten)

Houd na het invullen van de werkbladen een discussie met de groep over hun antwoorden.

U kunt hen de volgende vragen stellen:

- Wat kun je doen om je computer vrij te houden van virussen?
- Heb je ooit iets gedaan om je computer te beschermen tegen virussen?

ANTI-VIRUS – OPLOSSINGEN

OEFENING 12: AFWEERSYSTEMEN

Er zijn veel manieren om je computer te beschermen tegen virussen.

Hieronder vallen:

- het installeren van anti-virus- of anti-malware-software. – Deze software scant en beschermt je computer tegen virussen, spyware of malware die je computer zou kunnen beschadigen of toegang zou kunnen krijgen tot je e-mails of bestanden;
- houd de anti-virussoftware up-to-date – Het is belangrijk om je software bijgewerkt te houden, omdat er elke dag nieuwe bedreigingen kunnen verschijnen;
- gebruik firewalls – Firewalls voorkomen dat virussen gevaarlijke programma's naar je computer downloaden en laten je het weten als iets verdachts probeert toegang te krijgen tot je computer;
- gebruik sterke wachtwoorden – Sterke wachtwoorden moeten een mix zijn van letters, cijfers en symbolen. Hoe ingewikkelder het is, hoe moeilijker het is voor anderen om het te raden;
- open verdachte e-mails niet – Als je de afzender van een e-mail niet herkent, moet je deze niet openen;
- open geen links of bijlagen in e-mails van mensen die je niet kent – Links en bijlagen in e-mails kunnen soms virussen bevatten, dus het is het beste om ze niet te openen, vooral als je de afzender niet kent;
- download geen inhoud van websites die je niet vertrouwt – Het online downloaden van muziek- en filmbestanden kan soms ook gevaarlijke bestanden naar je computer downloaden;
- blokkeer pop-ups – Pop-ups kunnen soms gevaarlijke links of informatie bevatten. Je kunt een pop-upblokkeerder downloaden om te voorkomen dat deze op je scherm verschijnen;
- maak een back-up van je computer – Het is belangrijk om een back-up te maken van je computer voor het geval deze toch een virus krijgt, zodat je deze kunt herstellen naar een recente instelling.

Het is belangrijk om een combinatie van deze maatregelen te gebruiken. Bespreek met de kinderen hoe effectief ze denken dat deze strategieën zijn, en waarom. Er zijn geen juiste antwoorden.

OPMERKINGEN VAN DE LEERKRACHT

1. Om ons te helpen deze materialen verder te verfijnen, nodigen we u uit om uw opmerkingen te delen over uw ervaring met het uitvoeren van elk van de activiteiten, waaronder tijdsinschattingen, duidelijkheid van instructies (voor kinderen en leerkrachten), en het ontwerp en de lay-out van het werkblad. Als u ervoor kiest dit te doen, kunnen uw opmerkingen worden gemaild naar cop@itu.int

NAAM ACTIVITEIT	OPMERKING
Rechten versus Wensen	
Top 3	
Delen	
Advies	

Vertrouwen	
Berichten	
Geblokkeerd	
Reactie	
Ondersteuning	
Waarschuwing	

Bescherming	
Afweersystemen	

2. Met wie heeft u van deze activiteiten gebruik gemaakt (leeftijdsgroep, geslacht, land?)

3. Deden de kinderen goed mee met deze activiteiten?

4. Waren de activiteiten geschikt voor de leeftijdsgroep?

5. Voelde u zich toegerust om deze materialen te onderwijzen en eventuele vragen van de kinderen te beantwoorden?

6. Hoe effectief waren de hulpmiddelen bij het starten van gesprekken in de klas? (a.u.b. omcirkelen)

Helemaal niet effectief

Enigszins effectief

Zeer effectief

Neutraal

Licht uw antwoord toe :

7. Zou u deze hulpmiddelen in de toekomst gebruiken? Waarom wel/waarom niet?

Dit activiteitenboek is ontwikkeld door de International Telecommunication Union (ITU) en een werkgroep van de bijdragende auteurs van toonaangevende instellingen in de sector van kinderrechten en kinderscherming in de digitale omgeving.

De activiteiten zijn gebaseerd op diegene zijn ontwikkeld door het Young and Resilient Research Centre aan de Western Sydney University met steun van de 5Rights Foundation ter ondersteuning van het opstellen van het UNCRC General Comment on Children's Rights in the Digital Environment [Algemeen Commentaar over de Rechten van het Kind in de Digitale Omgeving van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind].

Dit werk zou niet mogelijk zijn geweest zonder de tijd, het enthousiasme en de toewijding van de bijdragende auteurs en het grafische team van de ITU.

ITU is alle volgende partners dankbaar, die deze hulpbron voor kinderen hebben gecreëerd door met hun waardevolle tijd en inzichten bij te dragen:

Amy Jones en Olivia Solari Yrigoyen (Child Rights Connect), John Carr (ECPAT International) zowel als Amanda Third en Lilly Moody (West Sydney University).

www.itu.int/cop

ISBN: 978-92-61-31633-4

